

ارزیابی نگرش دانشجویان رشته‌ی پزشکی زنجان نسبت به روان‌پزشکی

دکتر سید ابوالفضل قریشی^۱

نویسنده‌ی مسئول: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، مرکز تحقیقات متابولیک
dr.sa_ghoreishi@yahoo.com

چکیده

زمینه و هدف: نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی، به طور وسیع در کشورهای دیگر مورد پژوهش قرار گرفته است. نگرش مثبت به روان‌پزشکی می‌تواند پزشکان آینده را نسبت به نیازهای روان‌شناختی و اختلالات روان‌پزشکی همراه بیماران، در تمام شاخه‌های پزشکی پاسخگوتر نماید. شمار زیادی از بیماران روانی به پزشکان غیر روان‌پزشک مراجعه می‌کنند و بخش زیادی از اختلالات سوماتیک تحت تاثیر عوامل سایکولوژیکال قرار دارد. هدف از این پژوهش، ارزیابی نگرش دانشجویان رشته‌ی پزشکی نسبت به روان‌پزشکی و همچنین تاثیر گذراندن بخش روان‌پزشکی روی نگرش دانشجویان پزشکی بود.

روش بررسی: ۱۴۴ دانشجو در مقاطع فیزیوپاتولوژی، استاجری وایتیری در دانشگاه علوم پزشکی زنجان با پرسش‌نامه در پژوهش شرکت داده شدند. در این مطالعه یک ارزیابی کلی از نگرش دانشجویان پزشکی به حسب مقاطع تحصیلی بدست آمد. هم‌چنین در مقطع استاجری، دانشجویان به دو گروه تقسیم شدند، یک گروه، کسانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و یک گروه کسانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و نگرش این دو گروه با هم مقایسه شد.

یافته‌ها: دانشجویان در کل با نمره‌ی میانگین ۸۰/۷۴ نگرش مطلوبی نسبت به روان‌پزشکی نشان دادند (نمره‌ی خنثی ۷۲) بهبود در نگرش دانشجویان با افزایش تمایل شغلی به روان‌پزشکی همراهی داشت ($P: 0/01, n: 144$). هم‌چنین در مقایسه بین دو گروه استاجری، نشان داده شد گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی شده است ($P: 0/015, n: 57$).

نتیجه‌گیری: این پژوهش اثر مثبت آموزش روان‌پزشکی روی نگرش دانشجویان نسبت به روان‌پزشکی را تایید کرد. بنابراین آموزش روان‌پزشکی در دانشکده‌ی پزشکی، پزشکان آینده را نسبت به نیازهای روان‌شناختی بیماران پاسخگوتر می‌نماید.

واژگان کلیدی: نگرش، دانشجویان پزشکی، روان‌پزشکی

مقدمه

مشکل دارند، به پزشکان غیر روان‌پزشک مراجعه می‌کنند و بسیاری از بیماری‌های جسمانی متأثر از اختلالات روان‌پزشکی هستند (۱). مطالعات مختلفی در مورد نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی در کشورهای مختلف انجام شده است، ولی مطالعات کمی، نگرش دانشجویان پزشکی را بر حسب مقاطع مختلف تحصیلی سنجیده‌اند. ما در این

برخورد مناسب با آشنفگی‌های روانی و مهارت‌های تشخیصی و درمانی اختلالات روان‌پزشکی، در همه شاخه‌های پزشکی مهم است. نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی می‌تواند پزشکان را در همه شاخه‌های پزشکی در مواجهه با نیازهای روانی و بیماری‌های مرتبط با روان‌پزشکی، آماده‌ی پاسخ‌گویی کند. تعداد زیادی از بیمارانی که از نظر روانی

۱- متخصص اعصاب و روان، استادیار دانشگاه علوم پزشکی زنجان، مرکز تحقیقات متابولیک

دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکی شده، وجود داشته است. بیشتر دانشجویان، تحت تاثیر تشدید برنامه‌های آموزشی روان پزشکی در مورد نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به بخش روان پزشکی، تحریک پذیر شده‌اند، و به همین خاطر یک سیر نزولی آهسته، در درصد دانشجویانی که روان پزشکی را به عنوان تخصص آتی، به خصوص در آمریکا و کانادا انتخاب می‌کنند، وجود داشته است. برنامه‌های آموزشی روان پزشکی مورد این انتقاد قرار گرفته‌اند که بی‌احتیاطی و بی‌مسئولیتی نسبت به این رشته علمی، مسبب اصلی ایجاد یک نگرش منفی نسبت به این رشته شده‌اند، اما از سوی دیگر، چندین مطالعه نشان داده‌است که، نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکان، درمان‌های روان پزشکی، بیماری‌های روان پزشکی و به طور کلی نسبت به روان پزشکی، پس از یک دوره‌ی آموزشی روان پزشکی، به طور مشخصی به سمت مثبت سوق پیدا کرده است (۱۴).

روش بررسی

این مطالعه بر روی دانشجویان رشته‌ی پزشکی در مقاطع فیزیوپاتولوژی، کارآموزی و کارورزی که در دانشکده‌ی پزشکی زنجان مشغول به تحصیل بودند و از طریق پرسش نامه‌ای که شامل ۳۰ سوال شامل خصوصیات دموگرافیک دانشجویان و پرسش‌نامه‌ی نگرش نسبت به روان پزشکی (Attitude to Psychiatry Questionnaire) بود، انجام شد. در ابتدا این پرسش‌نامه‌ی توسط دو تن از اساتید بخش روان پزشکی بیمارستان شهید بهشتی زنجان به فارسی ترجمه شد و پس از تأیید استاد زبان جهت به دست آوردن Reliability بین ۲۰ نفر از دانشجویان به طور تصادفی پخش شد که Reliability برای سوالات ۸۰ درصد به دست آمد که نشان می‌دهد هم بستگی بین سوالات در حد قابل قبول بوده و قادر به ارزیابی دقیق نگرش دانشجویان پزشکی می‌باشد و در مطالعات جداگانه‌ای میزان ضریب آن‌ها برای مجموعه‌ی

مطالعه علاوه بر مقایسه‌ی نگرش گروهی که بخش روان پزشکی را گذرانیده بودند با گروهی که بخش روان پزشکی را نگذرانده بودند، نگرش دانشجویان پزشکی را بر حسب مقاطع مختلف تحصیلی سنجیدیم. طی مطالعاتی نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکی در کشورهای دیگر مورد پژوهش قرار گرفته است. چندین مطالعه که در گذشته انجام شده است. نشان می‌دهد که دانشجویانی که بخش روان پزشکی را گذرانیده‌اند، نگرش مثبتی به این رشته پیدا کرده‌اند، اگرچه برخی دیگر از مطالعات تغییرات قابل اندازه‌گیری را نشان نداده‌اند (۲۰۳). نشان داده شده است که نگرش مثبت نسبت به روان پزشکی به طور واضح با علاقه به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده مرتبط می‌باشد (۲۰۴). مطالعات گذشته اثبات کرده است که همراه با بیشتر شدن میزان تمایل به این رشته، یک افزایش در تعداد دانشجویانی که به طور اختصاصی به این رشته وارد می‌شوند و احتمال انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده وجود دارد (۵۰۶). همین طوردانشجویان دختر پزشکی نسبت به دانشجویان پسر تمایل بیشتری نسبت به این رشته و علاقه بیشتر برای انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده داشتند (۲۰۴). در بررسی‌ها دیده شده که روان‌پزشکان در مقایسه با دیگر پزشکان، قبل از ورود به رشته‌ی پزشکی از لحاظ قابلیت‌های گفتاری و اطلاعات عمومی، نمره‌های بالاتری را کسب کرده‌اند (۷۰۸). در سال‌های اخیر یک تحول بنیادی و انقلابی در سیستم‌های مراقبتی و تدابیر درمانی بیماری‌های روانی ایجاد شده است، ولی برخی مطالعات، گرایش منفی مردم نسبت به روان پزشکی و بیماری‌های روانی را نشان داده‌اند. یک فاصله عمیق بین اعتقادات مردم و اطلاعات و آگاهی‌های روان پزشکی وجود دارد (۱۳). در طول ۱۵ سال اخیر، یک افزایش در گرایش مقالات بین المللی به این مورد که تشدید برنامه‌های آموزشی روان پزشکی و تشدید سخت‌گیری‌ها منجر به تحت تاثیر قرار دادن نگرش

دادند. میانگین سنی افراد شرکت کننده در مطالعه ۲۲/۹۶ بود. ۳۲/۶ درصد شرکت کنندگان در این مطالعه مرد و ۶۴/۷ درصد آن‌ها زن بودند. ۱۷/۴ درصد (۲۵ نفر) دانشجویان در مقطع فیزیوپاتولوژی، ۳۹/۶ درصد (۵۷ نفر) در مقطع استاجری و ۴۳/۱ درصد (۶۲ نفر) در مقاطع اینترنتی مشغول به تحصیل بودند. در مقطع استاجری ۵۲ درصد (۳۰ نفر) بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و ۴۸ درصد (۲۷ نفر) بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند. ۷۳/۶ درصد افراد شرکت کننده مجرد، ۲۵ درصد متأهل و ۱/۴ درصد مطلقه بودند. میانگین نمره‌ی نگرش کل دانشجویان نسبت به روان‌پزشکی، $80/47 \pm 8/58$ به دست آمد. ۸۲/۳ درصد (۱۲۰ نفر) از شرکت کنندگان در کل، نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی داشتند. نمره‌ی نگرش دانشجویان مرد نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی $81/72 \pm 8/76$ و نمره‌ی نگرش دانشجویان زن نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی، $79/87 \pm 8/47$ بود ($P=0/227$) ۸۳ درصد دانشجویان مرد و ۸۳/۵ درصد دانشجویان زن نگرش مثبت نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی داشتند. ($P=0/937$) نمره‌ی نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی در مقطع فیزیوپاتولوژی $83/56 \pm 5/44$ ، در مقطع استاجری $80/12 \pm 8/07$ و در مقطع اینترنتی $80/47 \pm 9/80$ بود. ($P=0/128$) ۹۶ درصد دانشجویان مقاطع فیزیوپاتولوژی، ۸۶ درصد دانشجویان مقطع استاجری و ۷۵/۸ درصد دانشجویان مقطع اینترنتی، نگرش مثبت نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی داشتند. ($P=0/052$) در بین دو گروه استاجری میانگین نمره‌ی نگرش، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، $83/74 \pm 4/96$ بود. در صورتی که میانگین نمره‌ی نگرش در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، $77/03 \pm 9/03$ بود ($P=0/001$) ۷۷ درصد نگرش مثبت در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۹۶/۳ درصد (۲۶ نفر) بود در صورتی که درصد نگرش مثبت در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۷۶/۷ درصد (۲۳ نفر) بود. ($P=0/033$) در مقایسه با دانشجویان مقطع

سوالات پس از حذف هر سوال انجام شد که میانگین مقادیر به دست آمده در حدود ۷۹ تا ۸۰ درصد بود و نتیجه‌ی به دست آمده بیان‌گر هماهنگی درونی سوالات در حد قابل قبول می‌باشد. از ۱۵۰ پرسش‌نامه توزیع شده، ۱۴۴ پرسش‌نامه برگشت داده شد. پرسش‌نامه‌ی مذکور شامل ۲۴ سوال می‌باشد که به صورت دسته‌های منسجم ارایه شده ولی به طور تصادفی پشت سر هم قرار گرفته‌اند. این سوالات تمایل کلی به روان‌پزشکی، مفید بودن درمان‌های روان‌پزشکی نقش و عمل کرد روان‌پزشکان، سوء استفاده‌های احتمالی از این رشته و انتقادات اجتماعی در مورد روان‌پزشکی را می‌سنجند و در بسیاری از مطالعات بین‌المللی به کار گرفته شده است و درجه‌ی اعتبار و اطمینان خود را اثبات کرده است. در قسمت دوم مطالعه، دانشجویان کارآموزی به دو گروه تقسیم شدند، گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و گروهی که این بخش را نگذرانده بودند نگرش این دو گروه نسبت به روان‌پزشکی با هم مقایسه شد. در این بررسی از شیوه‌ی محاسبه هم بستگی درونی کروناخ استفاده گردید و با استفاده از روش لیکرت (Likert Scale) که برای سوالات طرح شده، پنج گزینه کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم مورد استفاده قرار گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق نرم‌افزار SPSS و MINITAB انجام شد با توجه به این که هر سوال می‌تواند مقادیر عددی بین ۱ تا ۵ داشته باشد و پرسش‌نامه‌ی «نگرش نسبت به روان‌پزشکی» شامل ۲۴ سوال است نمره این پرسش‌نامه بین ۲۴ تا ۱۲۰ می‌باشد. ما در این پرسش‌نامه مقدار ۷۲ را به عنوان نمره خنثی و مقادیر عددی بالاتر از ۷۲ را به عنوان نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی، معیار قرار دادیم.

یافته‌ها

یک صد و چهل و چهار نفر (۹۶ درصد) از ۱۵۰ نفری که پرسش‌نامه را دریافت کرده بودند به سوالات پرسش‌نامه جواب

روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۱۶ بود (جدول ۳) (P=۰/۰۵۶). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد اثربخشی رشته‌ی روان‌پزشکی (سوال ۷ تا ۷)، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۶۰ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۳۳ بود (جدول ۳) (P=۰/۰۷۳).

استاجری که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، دانشجویانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، در ۱۱ مورد از ۲۴ سوال پرسش نامه به شکل معنی‌داری نگرش مثبت‌تری پیدا کرده بودند (جدول ۲). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد ویژگی‌های کلی رشته‌ی روان‌پزشکی، (سوال ۱ تا ۳) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۹ و در گروهی که بخش

جدول ۱: درصد پاسخ کلیه‌ی دانشجویان به سوالات پرسش نامه (تعداد دانشجویان: ۱۴۴ نفر)

سوالات	موافق	بی نظر	مخالف
۱ در سال‌های اخیر روان‌پزشکی در زمینه شناخت اسکیزوفرنی، افسردگی و درمان دارویی آن‌ها پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای کرده است.	۵۵/۶	۲۴/۳	۲۰/۱
۲ روان‌پزشکی از آن دسته رشته‌های پزشکی است که به سرعت در حال گسترش است.	۴۶/۵	۲۵/۷	۲۷/۸
۳ روان‌پزشکی یک رشته غیر علمی و غیر دقیق است.	۲۰/۸	۲۰/۸	۵۸/۳
۴ اگر فردی از خانواده من دچار آشفتگی روانی شود و روبه بهبودی نرود، به او یک روان پزشک معرفی می‌کنم.	۸۱/۳	۹/۷	۹
۵ مشاوره روان‌پزشکی برای بیماران جراحی و داخلی فقط در موارد نادر مفید است.	۳۴/۷	۱۷/۴	۴۷/۹
۶ با روش‌های فعلی درمان اکثر بیماران دچار اختلالات روانی بهبودی می‌یابند.	۱۳/۹	۳۴	۵۲/۱
۷ من قبول دارم که روان‌درمانی مفید است.	۸۶/۱	۶/۹	۶/۹
۸ گذراندن دوره روان‌پزشکی، فقط هدر دادن وقت است.	۱۵/۳	۵/۶	۷۹/۲
۹ پزشکان امروز وقت کافی جهت سروکله زدن با مشکلات عاطفی بیماران را ندارند.	۵۴/۹	۹/۷	۳۵/۴
۱۰ صرف نظر از برخی استثناءها، روان‌شناسان بالینی و مددکاران اجتماعی مانند روان‌پزشکان صلاحیت کارکردن با بیمارانی که از نظر عاطفی آشفتنه هستند دارند.	۳۱/۳	۳۱/۳	۳۷/۵
۱۱ روان‌پزشکان بهتر از اکثر پزشکان می‌توانند با مردم ارتباط برقرار کرده و آن‌ها را درک کنند.	۳۶/۸	۲۳/۶	۳۹/۶
۱۲ روان‌پزشکان تفکر روشنی ندارند.	۱۳/۹	۵۸/۳	۲۷/۸
۱۳ روان‌پزشکان وقتی روان‌پزشکی را تدریس می‌کنند معمولاً احساس شرمندگی می‌کنند.	۱۰/۴	۲۵	۶۴/۶
۱۴ روان‌پزشکان معمولاً رفتار انسان‌ها را بیش از حد تحلیل کنند.	۶۸/۱	۱۸/۱	۱۳/۹
۱۵ روان‌پزشکان به دفعات از قدرت قانونی خود جهت بستری کردن بیمارانی که نمی‌خواهند بستری شوند، سوءاستفاده می‌کنند.	۹	۳۴/۷	۵۶/۳
۱۶ روان‌پزشکان از یک طرف زمان زیادی را جهت ویزیت بیمارانی صرف می‌کنند که نیازی به کمک روان‌پزشکان ندارند و از طرف دیگر به بیمارانی که نیاز زیادی به آن‌ها دارند، بی‌توجه‌اند.	۱۳/۹	۲۷/۸	۵۸/۳
۱۷ عوارض منفی درمان‌های روان‌پزشکی بیشتر از سودمندی و اثر بخشی آن‌هاست.	۱۸/۱	۳۱/۹	۵۰
۱۸ به طور متوسط روان‌پزشکان نسبت به دیگر پزشکان درآمد کمتری دارند.	۱۶	۲۷/۸	۵۶/۳
۱۹ در میان تخصص‌های رشته پزشکی، روان‌پزشکی از مقام بالایی برخوردار است.	۲۵/۷	۳۱/۹	۴۲/۴
۲۰ اکثر استادان غیر روان‌پزشک من در دانشکده پزشکی، منتقد روان‌پزشکی هستند.	۱۵/۳	۲۹/۹	۵۴/۹
۲۱ اگر یکی از دانشجویان علاقه مند به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده خود باشد دیگر دانشجویان یا اساتید سعی می‌کنند او را منصرف کنند.	۲۲/۲	۲۵	۵۲/۸
۲۲ اگر یک دانشجو علاقه خود را به رشته روان‌پزشکی بیان کند، بلافاصله در معرض این تهمت قرار می‌گیرد که روان‌پزشکان افرادی عجیب و غریب یا عصبی هستند.	۳۴/۷	۲۲/۲	۴۳/۱
۲۳ روان‌پزشکی رشته جذابی است چون نسبت به دیگر تخصص‌های پزشکی دیدگاه عقلانی و ذهنی بیشتری دارد و شامل بسیاری از عرصه‌های دیگر علوم مثل زیست شناسی، جامعه شناسی، تاریخ، فلسفه و ادبیات است.	۵۹/۷	۲۴/۳	۱۶
۲۴ دوره‌های روان‌پزشکی بیش از حد آسان هستند و باید از نظر دشواری هم سطح دیگر دوره شود.	۱۳/۹	۲۵/۷	۶۰/۴
۲۵ آیا شما برنامه‌ای برای انتخاب رشته روان‌پزشکی به عنوان شغل آینده دارید؟	۲۱/۵	۵۳/۵	۲۵

P-value: ۰/۰۰۱

سوالات ۴، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۵ کمترین امتیاز را کسب کردند.

جدول ۲: درصد پاسخ موافق و مخالف به سوالات در دوره استاجری بر حسب گذراندن و نگذراندن بخش روان پزشکی

سوالات	P-value	نگذرانده (۳۰ نفر)		گذرانده (۲۷ نفر)	
		موافق	مخالف	موافق	مخالف
۱ در سال‌های اخیر روان‌پزشکی در زمینه شناخت اسکیزوفرنی، افسردگی و درمان دارویی آن‌ها پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای کرده است.	۰/۰۹۵	۴۰	۲۰	۶۳	۳/۷
۲ روان‌پزشکی از آن دسته رشته‌های پزشکی است که به سرعت در حال گسترش است.	۰/۸۱۸	۴۰	۲۰	۴۸/۱	۱۸/۵
۳ روان‌پزشکی یک رشته غیر علمی و غیر دقیق است.	۰/۰۰۱	۴۶/۷	۵۳/۳	۰	۴۸/۱
۴ اگر فردی از خانواده من دچار آشفتگی روانی شود و روبه بهبودی نرود، به او یک روان‌پزشک معرفی می‌کنم.	۰/۰۰۴	۶۶/۷	۱۳/۳	۱۰۰	۰
۵ مشاوره روان‌پزشکی برای بیماران جراحی و داخلی فقط در موارد نادر مفید است.	۰/۳۶۰	۲۳/۳	۵۰	۴۰/۷	۴۰/۷
۶ با روش‌های فعلی درمان اکثر بیماران دچار اختلالات روانی بهبود می‌یابند.	۰/۰۵۱	۶/۷	۴۰	۱۴/۸	۶۳
۷ من قبول دارم که روان‌درمانی مفید است.	۰/۰۱۵	۷۳/۳	۲۰	۱۰۰	۰
۸ گذراندن دوره روان‌پزشکی، فقط هدر دادن وقت است.	۰/۱۷۳	۶/۷	۷۳/۳	۷/۴	۸۸/۹
۹ پزشکان امروز وقت کافی جهت سروکله زدن با مشکلات عاطفی بیماران را ندارند.	۰/۴۹۰	۶۰	۲۶/۷	۷۴/۱	۱۴/۸
۱۰ صرف نظر از برخی استثناها، روان‌شناسان بالینی و مددکاران اجتماعی مانند روان‌پزشکان صلاحیت کارکردن با بیمارانی که از نظر عاطفی آشفتگی هستند دارند.	۰/۸۳۰	۳۶/۷	۳۰	۴۰/۷	۳۳/۳
۱۱ روان‌پزشکان بهتر از اکثر پزشکان می‌توانند با مردم ارتباط برقرار کرده و آن‌ها را درک کنند.	۰/۲۸۱	۳۳/۳	۴۶/۷	۳۳/۳	۲۹/۶
۱۲ روان‌پزشکان تفکر روشنی ندارند.	۰/۰۹۰	۳۰	۲۳/۳	۷/۴	۲۵/۹
۱۳ روان‌پزشکان وقتی روان‌پزشکی را تدریس می‌کنند معمولاً احساس شرمندگی می‌کنند.	۰/۰۰۳	۶/۷	۵۳/۳	۳/۷	۹۲/۶
۱۴ روان‌پزشکان معمولاً رفتار انسان‌ها را بیش از حد تحلیل کنند.	۰/۱۵۴	۶۶/۷	۶/۷	۸۱/۵	۱۱/۱
۱۵ روان‌پزشکان به دفعات از قدرت قانونی خود جهت بستری کردن بیمارانی که نمی‌خواهند بستری شوند، سوء استفاده می‌کنند.	۰/۰۰۱	۱۰	۱۶/۷	۳/۷	۶۶/۷
۱۶ روان‌پزشکان از یک طرف زمان زیادی را جهت ویزیت بیمارانی صرف می‌کنند که نیازی به کمک روان‌پزشکان ندارند و از طرف دیگر به بیمارانی که نیاز زیادی به آن‌ها دارند، بی‌توجه اند.	۰/۰۰۷	۲۰	۲۶/۷	۱۴/۸	۶۶/۷
۱۷ عوارض منفی درمان‌های روان‌پزشکی بیشتر از سودمندی و اثر بخشی آن‌هاست.	۰/۰۰۳	۱۰	۳۶/۷	۱۸/۵	۷۰/۴
۱۸ به طور متوسط روان‌پزشکان نسبت به دیگر پزشکان درآمد کمتری دارند.	۰/۰۲۲	۱۶/۷	۳۶/۷	۱۴/۸	۷۰/۴
۱۹ در میان تخصص‌های رشته پزشکی، روان‌پزشکی از مقام بالایی برخوردار است.	۰/۴۶۷	۱۳/۳	۵۳/۳	۱۸/۵	۳۷
۲۰ اکثر استادان غیر روان‌پزشک من در دانشکده پزشکی، منتقد روان‌پزشکی هستند.	۰/۲۷۵	۲۶/۷	۳۳/۳	۲۵/۹	۵۱/۹
۲۱ اگر یکی از دانشجویان علاقمند به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده خود باشد دیگر دانشجویان یا اساتید سعی می‌کنند او را منصرف کنند.	۰/۰۰۱	۳۳/۳	۲۶/۷	۳/۷	۷۰/۴
۲۲ اگر یک دانشجو علاقه خود را به رشته روان‌پزشکی بیان کند، بلافاصله در معرض این تهمت قرار می‌گیرد که روان‌پزشکان افرادی عجیب و غریب یا عصبی هستند.	۰/۰۰۸	۴۰	۴۶/۷	۲۲/۲	۲۵/۹
۲۳ روان‌پزشکی رشته جذابی است چون نسبت به دیگر تخصص‌های پزشکی دیدگاه عقلانی و ذهنی بیشتری دارد و شامل بسیاری از عرصه‌های دیگر علوم مثل زیست‌شناسی، جامعه‌شناسی، تاریخ، فلسفه و ادبیات است.	۰/۵۲۱	۵۳/۳	۲۶/۷	۴۴/۴	۲۲/۲
۲۴ دوره‌های روان‌پزشکی بیش از حد آسان هستند و باید از نظر دشواری هم سطح دیگر دوره شود.	۰/۱۲۷	۱۰	۶۳/۳	۰	۵۵/۶

جدول ۳: مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی نگرش نسبت به روان‌پزشکی در دوره استاجری بر حسب گذراندن دوره روان‌پزشکی

سوالات	گذراندن بخش	میانگین نمره نگرش	انحراف معیار	P-value
ویژگی‌های کلی رشته روان‌پزشکی (سوال ۱-۳)	بلی	۳/۵۹	۰/۵۷	۰/۰۵۶
	خیر	۳/۱۶	۰/۹۹	
اثر بخشی (سوال ۴-۷)	بلی	۳/۶۰	۰/۳۹	۰/۰۷۳
	خیر	۳/۳۳	۰/۶۶	
شناخت نقش و عمل کرد روان‌پزشکان (سوال ۸-۱۴)	بلی	۳/۵۲	۰/۲۹	۰/۰۸۲
	خیر	۳/۳۳	۰/۴۸	
احتمال سوءاستفاده و نقد اجتماع (سوال ۱۵-۱۷)	بلی	۳/۵۶	۰/۵۳	۰/۰۰۵
	خیر	۳/۱۱	۰/۶۳	
پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی (سوال ۱۸-۲۴)	بلی	۳/۳۱	۰/۴۶	۰/۰۴۳
	خیر	۳/۰۷	۰/۳۸	

نمره‌ی نگرش دانشجویانی که تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده نداشتند، $78/61 \pm 8/65$ بود و نمره‌ی نگرش دانشجویانی که در انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده تردید داشتند، $83/66 \pm 7/58$ بود ($P=0/01$).

در مورد تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده، ۱۱/۱ درصد گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده داشتند، در صورتی که ۱۳/۳ درصد گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده داشتند (جدول ۵) ($P=0/136$).

بحث

در این مطالعه بیش از چهار پنجم افراد شرکت کننده (۸۲/۳ درصد) نگرش مثبت به روان‌پزشکی داشتند. میانگین نمره‌ی نگرش در این مطالعه، $80/4 \pm 8/5$ بدست آمد. نتایج بدست آمده، تفاوت معنی‌داری را در نگرش نسبت به روان‌پزشکی در بین دانشجویان پسر و دختر نشان نداد. این نتیجه، برخلاف نتیجه‌ی مطالعاتی بود که عنوان کرده بودند، دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر نگرش مثبت‌تری نسبت به روان‌پزشکی دارند (۲۰ و ۲۰، ۴، ۱۶). در برخی مطالعات

میانگین نمره‌ی نگرش در مورد شناخت نقش و عمل کرد روان‌پزشکان (سوال ۴ تا ۸)، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۲ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۳۳ بود (جدول ۳) ($P=0/082$). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد احتمال سوء استفاده و نقد اجتماع در مورد روان‌پزشکان، (سوال ۱۵ تا ۱۷) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۶ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۱۱ بود (جدول ۳) ($P=0/005$). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد پاداش‌های حرفه‌ای و شغلی، (سوال ۱۸ تا ۲۴) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۳۱ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۰۷ بود (جدول ۳) ($P=0/043$). در کل ۲۱/۵ درصد دانشجویان (۳۱ نفر) تمایل به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده خود داشتند. ۵۳ درصد دانشجویان، (۷۷ نفر) تمایل به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده خود نداشتند و ۲۵ درصد (۳۶ نفر) شاید در آینده این رشته را به عنوان حرفه آینده خود انتخاب می‌کردند.

نمره‌ی نگرش دانشجویانی که تمایل به انتخاب رشته روان‌پزشکی به عنوان شغل آینده داشتند، $81/41 \pm 8/78$ بود،

بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، مثبت‌تر شده بود. این مطالعه، نتیجه‌ی مطالعات قبلی، مبنی بر این نکته که تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده، با نگرش مثبت به این رشته مرتبط است را تایید کرد (۲۰۲۷ و ۲۰۲۴). در این مطالعه گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده نشد. این نتیجه در راستای برخی مطالعات که گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به این رشته نشده بود، می‌باشد (۲۲ و ۱۹، ۱۶) و بر خلاف نتیجه‌ی مطالعاتی بود که نشان می‌داد، گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده شده است (۲۹ و ۲۷، ۲۰، ۵، ۶).

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که تغییر در نگرش‌ها، وابسته به تعاملات پیچیده بین آگاهی از پیشرفت‌های رشته‌ی روان‌پزشکی، اثرات بالقوه‌ی درمانی روان‌پزشکی، آموزش نقش روان‌پزشکان در درمان، کاهش نگرانی درباره‌ی سوء استفاده‌های احتمالی و نقد اجتماعی در مورد روان‌پزشکی می‌باشد. پیشنهاد می‌شود برای به دست آوردن نتیجه‌ی دقیق‌تر چنین مطالعه‌ای در یک دوره‌ی زمانی طولانی‌تر و در طی گذراندن مقاطع مختلف تحصیلی برای هر دانشجوی به صورت فردی سنجیده شود. هم‌چنین برای ارزیابی بیشتر و کامل‌تر می‌توان نگرش دانشجویان پزشکی را با نگرش دانشجویان دیگر رشته‌های پزشکی و یا حتی دیگر افراد جامعه مقایسه کرد که به نوعی نشان دهنده‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌ها بین گروه آموزش دیده‌ی پزشکی با افراد جامعه خواهد بود و می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های کلی در امر آموزش افراد عادی جامعه و نگرش آن‌ها نسبت به روان‌پزشکی مفید باشد.

نیز تفاوتی در نگرش نسبت به روان‌پزشکی بین دانشجویان پسر و دختر مشاهده نشده بود (۲۷ و ۲۴، ۱۸). تفاوت واضحی در نگرش نسبت به روان‌پزشکی بر حسب وضعیت تاهل و سن مشاهده نشد. نتایج به دست آمده نشان داد که درصد دانشجویانی که نگرش مثبت به روان‌پزشکی داشتند با افزایش مقطع کاهش یافت ($P=0/052$). به‌طور کلی بیشترین نگرش مثبت درباره‌ی اثر بخشی رشته‌ی روان‌پزشکی و کمترین نگرش مثبت نسبت به پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی بود. اکثر دانشجویان موافق اثرات درمانی روان‌پزشکی بودند و موافق این نکته که در صورت بروز مشکل برای یکی از اعضای خانواده خود، او را به یک روان‌پزشک ارجاع می‌دهند. هم‌چنین اکثریت با مفید بودن روش‌های درمانی موافق بودند و موافق بودند که آموزش روان‌پزشکی برای آینده کاری آن‌ها مفید است (جدول ۱).

در قسمت دوم مطالعه، در مقطع استاجری نگرش گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، با گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، سنجیده شد. این مطالعه نشان داد، گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی باعث افزایش نگرش مثبت دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی شده است. این مطالعه نتایج مطالعات قبلی مبنی بر اثرات مثبت گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی بر روی نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی را تایید کرد (۲۱ و ۲۰، ۱۹، ۱۷، ۱). نمره‌ی نگرش در گروهی که بخشی روان‌پزشکی را گذرانده بودند نسبت به گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، به شکل معنی‌داری به سمت مثبت سوق پیدا کرد ($P=0/001$) هم‌چنین درصد افرادی که نگرش مثبتی نسبت به روان‌پزشکی داشتند، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، نسبت به گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، به صورت معنی‌داری بیشتر بود ($P=0/03$). در ضمن، به شکل معنی‌داری نگرش دانشجویان در مورد احتمال سوء استفاده و نقد اجتماع و پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی در گروهی که

منابع

- 1- Nielsen A, Eaton JS. Medical student's attitude about psychiatry. *Archives of General Psychiatry*. 1998; 38(10): 1144-54.
- 2- Wolton HJ Personality correlates of a career interest in psychiatry. *Br of Psychiatry*. 1969; 115(519): 211-19.
- 3- Galletly CA, Schrader GD, Chesterman HM, Tsurto G. Medical student's attitude to psychiatry. Lack of effect of psychiatric hospital experience. *Med Edu*. 1995; 29(9): 449-51.
- 4- Galka SW, Perkins DW, Butler N, Griffith DA, Schmetzer AD, Avirrappatta G, Lafuze JE. Medical student attitudes toward mental disorders before a psychiatric rotation. *Academic Psychiatry*. 2005; 29: 357-61.
- 5- Pan FC, Lee WH, Lieh-Mak F. Psychiatry as compared to other career choices: a survey of Medical students in Hong Kong. *Med Edu*. 1990; 24(3): 251-7.
- 6- Wiessman SH, Haynes Q, Killiam CD, Robinowitz C. Anodal to determine the influence of medical school on student's career choices. Psychiatry, a case study. *Acad Med*. 1994; 69(1): 58-9.
- 7- Sieles FS, Vergare MJ, Hojat MQ, Gonnella JS. Academic performance of psychiatric compared to other specialties before, during, and after medical school. *AMJ of Psychiatry*. 2004; 161(8): 1477-82.
- 8- Regir OA, Goldberg ID, Taube CA. The de facto US mental Health services system: A Public Health perspective. *Arch Gen Psychiatry*. 1978; 35(6):385-693.
- ۹- پور افکاری نصرت الله (ترجمه)، خلاصه روان پزشکی علوم رفتاری- روان پزشکی بالینی، جلد سوم تهران، انتشارات شهر آشوب، ۱۳۸۳
- ۱۰- عظیمی سیروس، اصول روان پزشکی عمومی، انتشارات صفار، ۱۳۷۰.
- ۱۱- حاجی آقاجانی سعید، علی اسدی نوقانی احمد، فصل پنجم، بهداشت روان، انتشارات بشری، ۱۳۷۸.
- 12- Mino Y, Yasuda N, Kana Zawa S, Inouse S. Effects of medical education on attitudes to war mental illness among medical students. *Acta Med Okoyama*. 2000; 54(3): 127-32.
- 13- Misk S, Turan T. Change in Medial student's opinions and Attitude to words medical illness. *MEJFM*. 2003; 131-9.
- 14- Garyfallos G, Adamopoulou A, Lavrentiadis G, Giou zepas J, Parashos A, Dimitriou E, Medical student's attitude Toward Psychiatry in Greece. *Academic Psychiatry*. 1998; 22: 92-7.
- 15- Feldman Th. Medical students attitudes toward psychiatry and mental disorders. *Academic Psychiatry* 2005; 22: 4.
- 16- Mc Purland M, Noble LM, Living store G, Manus C. The effect of Psychiatry as a career. *Med Edu*. 2003; 37(5): 447-54.
- 17- AL- Ansari A, Alasadadi A. Medical student's attitude about psychiatry. *Archives of General Psychiatry* 1998; 38(10): 1144-54.

- 18- Mohaghegh H, Birashk B. Medical student's attitudes toward psychiatry word at Iran University of Medial Science. *Andishe va Raftar*. 1995; 2(1-2): 48-54.
- 19- Tharyan P, John T, Tharyam A, Braganza D. Attitudes of tomorrow's doctors toward mental illness among medical students: A Five year follow-up study. *Acta Med okoyama*. 2000; 54(3): 127-32.
- 20- Samimi M, Norozi A. The Effect of psychiatry clerkship on fifth year medical student's attitude toward psychiatry and their intention to pursue psychiatry as a career. *Iranian J Psychiatry*. 2006; 98-103.
- 21- Bulhena A, Pailhez G, Coll J, Balon R. Change the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during training in psychiatry. *EurJPsychiat*. 2005; 19: 79-87.
- 22- Pan Pc, Lee WH, Lieh-Mark F. Psychiatry as compared to other career choices: A survey of medial students in Hong Kong. *Med Edu*. 1990; 24(3): 251-7.
- 23- Galaezzi GM, Sacchi C, Corcip, Factor affecting the choice of psychiatry as a specialty: An Italian study. *Academic Psychiatry*. 2003; 24: 74-81.
- 24- Singh SP, Baxter H, Standen P, Duggan C. Changing the attitudes of "tomorrow" s doctors toward mental illness and psychiatry: A comparison of two teaching Methods *Med Eda*. 1998; 32(2): 115-20.
- 25- Balon R, Franchini GR, Frecman PS, Hassenfeld IR, Keshavan MS, Yodor E. Medical Student's attitudes and views of psychiatry. *Academic Psychiatry*. 1999; 23: 30-36.
- 26- Clordy JA, Thrush CR, Gttenberger VT, Goodrich ML, Burton RPD. The junior year psychiatry clerkship and medical student's interest in psychiatry. *Academic Psychiatry*. 2000; 24: 35-40.
- 27- Glynn Sh, Reilly M, Analos G, Marnnion L, Carney PA. Attitudinal change toward psychiatry during undergraduate medical training in Ireland. *Ir j Psych Med*. 2006; 32(4): 131-3.
- 28- Kuhnigk O, Stebel B, Schilauske J. Attitudes of medial student's toward psychiatry: Effect of training, courses in psychiatry, psychiatric experience and gender. *Advances in health sciences education*. 2007; 12: 87-101
- 29- Burra P, Waldro JJ. The ATP 30 scale for measuring medical student's attitudes to psychiatry. *Med Edu*. 1982; 16(1): 31-3.
- 30- Baxter H, Singh SP, Standen P, Duggan C. The attitudes of tomorrow's doctor toward psychiatry and mental illness: changes during the find undergraduate year. *Med Eda*. 2001; 35: 381-3.
- 31- Zavareh A, Attari A, Sartip pour M. Evaluation of nurses attitude's toward mental health. *J of Med sics of Isfahan Med uni*. 2004; 3: 210-3.
- 32- Yazdani M, Rahimian M, Sharifian S. Comparing nursing student's attitudes toward mental illness before and after clinical psychiatric training in Isfahan nursing factually poster presentation, National Gathering of Modern Education in Nursing. 2004.

- 33- Maidment R, Living stone G, Katona C, McParland M, Nobel LM. Change in attitudes to psychiatry and intention to pursue psychiatry as a career in newly qualified doctors: a follow-up of two cohorts of medical students. *Medical Teacher*. 2004;26: 565-9.
- 34- Pailhez G, Bul bena A, Coll J, Ros S, Balon R. Attitudes and views on Psychiatry: A comparison between Spanish and US medical students. *Academic Psychiatry*. 2005; 29: 22-91.
- 35- Mehli GS, Prker GB, Parker K, et al. Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatry Scand*. 2003;107(6): 424.